

<http://digithum.uoc.edu>

Dossier «Recerca acadèmica sobre la Viquipèdia»

Panorama de la wikimediasfera

David Gómez Fontanills

Llicenciat en Belles Arts (Universitat de Barcelona)

Màster en Societat de la informació i el coneixement (UOC)

dvd@enlloc.org

Data de presentació: març de 2012

Data d'acceptació: abril de 2012

Data de publicació: maig de 2012

Resum

En aquest article es proposa el terme *wikimediasfera* per a referir-se al conjunt de projectes *wiki*, comunitats d'editors, normes i entitats que s'articulen entorn del moviment Wikimedia per a produir coneixement lliure a l'abast de tothom. Es fa una descripció de la wikimediasfera presentant-ne els principals projectes i característiques, així com les seves diverses dimensions: comunitària, tecnològica, normativa, social i institucional. Se'n situa el context i se n'assenyalen els límits difusos. S'explica el paper de les comunitats d'editors de cada projecte i l'autonomia que tenen unes respecte de les altres, i també en relació amb la Fundació Wikimedia. Finalment, hom dibuixa un panorama de conjunt de la wikimediasfera.

Paraules clau

Wikimedia, Wikipedia, MediaWiki, bé comunitari lliure, comunitats d'editors, autonomia editorial, programari lliure

Panorama of the wikimediasphere

Abstract

The term wikimediasphere is proposed to refer to the group of WikiProjects, communities of editors, guidelines and organisations structured around the Wikimedia movement to generate free knowledge that is available to everyone. A description is made of the wikimediasphere, presenting the main projects and their characteristics, and its community, technological, regulatory, social and institutional dimensions are outlined. The wikimediasphere is placed in context and reference is made to its blurred boundaries. An explanation is provided of the role of the communities of editors of each project and their autonomy with respect to each other and to the Wikimedia Foundation. The author concludes by offering a panoramic view of the wikimediasphere.

Keywords

Wikimedia, Wikipedia, MediaWiki, free community good, communities of editors, editorial autonomy, free software

Introducció

La *wikimèdiassfera* és formada pels *projectes de base wiki*, impulsats principalment per la Fundació Wikimedia, a més de les *tecnologies* que els fan possibles i les *comunitats d'editors* que hi treballen i els gestionen.

Per què *wikimèdiassfera*

Per a parlar d'aquest conjunt els mitjans de comunicació solen referir-se simplement a la *Wikipedia*, i també ho fa sovint la literatura acadèmica, que, seguint la comunitat d'editors, s'hi pot referir com a *Wikipedia i els seus projectes germans* o com a *projectes de Wikimedia*. Si es fa referència a la seva dimensió social poden referir-s'hi com a *moviment Wikimedia* o, més específicament si es parla d'un projecte concret, com a *comunitat d'editors*. Tots aquests termes són metonímics (n'esmenten la part per a referir-se al tot) i, per tant, posen l'accent en una determinada dimensió (els projectes, les comunitats, el moviment social).

El terme *wikimèdiassfera* o *esfera wikimedia*¹ pot ser útil per a referir-nos a unes pràctiques compartides i a unes xarxes de treball i comunicació que recolzen en un conjunt de wikis interconnectats, complementats per altres dispositius sociotècnics. Les teories de la comunicació han fet servir termes com *logosfera* (l'univers de la paraula parlada), *grafosfera* (l'univers de la paraula escrita) i *videosfera* o *iconosfera* (l'univers de la comunicació visual) per a fer referència a l'espai compartit de comunicació i significat que es crea al voltant d'una forma de comunicació (Debray, 1994)². En l'àmbit de l'ús social de les xarxes digitals s'ha fet servir *blogosfera* per a referir-se al panorama de blogs interconnectats per mitjà d'enllaços, retroenllaços i comentaris encreuats que, amb aquestes interaccions subtils, crearien un espai de comunicació compartit (Estalella, 2006)³. També s'ha utilitzat *wikiesfera* per a referir-se a l'equivalent en el camp dels wikis,^{4,5} amb diverses iniciatives per a establir relacions i formes d'interconnectar-los,^{6,7,8} en general amb menys èxit que en el cas dels blogs.

Pel que fa a la *wikimèdiassfera* proposo fer servir el nom de l'entitat (Fundació Wikimedia) i del moviment social (moviment Wikimedia)⁹ que impulsa i acull una xarxa de wikis amb diversos mecanismes d'interconnexió utilitzats àmpliament i que comparteixen, amb variacions, una manera de fer i una presència pública. La *wikimèdiassfera* forma part de la *wikiesfera* i n'és una part especialment rellevant pel que fa a la seva implantació social, i a més és un conjunt més interrelacionat que la resta.

La *wikimèdiassfera* es mou principalment en l'àmbit de la *grafosfera*, de la *producció escrita*. La major part dels projectes tenen com a finalitat la producció d'una obra escrita (complementada per imatges i arxius multimèdia en alguns casos) i la comunicació entre els coautors es produeix també principalment per escrit (sobre els

wikis en pàgines de discussió o per altres mitjans, com les llistes de correu o els canals d'IRC). El llenguatge de marcatge propi de l'edició wiki (el *wikitext* o *wiki markup*) i el seu aprenentatge també hi tenen el seu paper, sobretot pel que fa a la formatació del text i a la creació i l'ús de plantilles. Finalment, els llenguatges de programació utilitzats en el desenvolupament del programari (PHP, SQL, JavaScript, HTML, CSS), dels *bots* (Python, entre d'altres), també són formes d'escriptura que exerceixen el seu paper i que tenen la seva influència en la manera de treballar en els projectes.

Proposo, doncs, fer servir *wikimèdiassfera* per a referir-nos al conjunt interrelacionat de projectes, tecnologia i persones agrupades en comunitats. Per tant, si bé la *wikimèdiassfera* té diverses dimensions que es poden estudiar separatament, plegades formen quelcom que també pot ser estudiat com un conjunt.

El que és comú

Tots els projectes que impulsa Wikimedia estan vinculats d'alguna manera amb el fet de posar coneixement a l'abast de les persones com un *bé comunitari lliure* (Gómez, 2005; Kollock, 2003;¹⁰ Fuster, 2010;¹¹ Johnson, 2007¹²) gràcies a l'elaboració conjunta de continguts mitjançant wikis utilitzant una llicència de publicació de tipus *copyleft*,¹³ que permet la lliure reproducció i la creació d'obres derivades per a qualsevol ús, incloent-hi el comercial, mentre aquestes obres conservin la mateixa llicència.

Els projectes fan servir un mateix programari, MediaWiki, desenvolupat com a programari lliure, sota llicència GPL, per la mateixa Fundació amb el suport d'una comunitat de programadors. Cada projecte pot tenir configuracions i extensions diverses segons les seves necessitats. Les extensions són desenvolupades per diverses organitzacions i programadors independents. Els wikis s'allotgen en una xarxa de servidors gestionats per la Fundació. Legalment la Fundació compleix un paper d'hostatjador tècnic i no d'editor, una tasca que assumeix la comunitat de participants de cada projecte (Paumier *et al.*, 2010¹⁴).

El que vincula ideològicament tots els actors implicats és el propòsit de generar i proveir continguts lliures, un propòsit que queda resumit en l'anunci de *visió* de la Fundació Wikimedia,¹⁵ convertit a la pràctica en el lema de tot el moviment:

«Imagineu un món on tot ésser humà pugui compartir lliurement la suma de tot el coneixement. Aquest és el nostre compromís.»

Aquesta visió de futur es concreta d'una banda en la *missió* d'animar la gent a participar en la creació d'aquests continguts i a proveir-los de recursos per fer-ho,¹⁶ i, de l'altra, en una sèrie de *valors* que han de guiar aquesta tasca (llibertat, accessibilitat i qualitat, independència, compromís amb l'obertura i la diversitat,

<http://digithum.uoc.edu>

Panorama de la wikimediasfera

transparència, enfocament comunitari).¹⁷ I també en un conjunt de *principis fundacionals dels projectes Wikimedia com a comunitat* que inclouen el punt de vista neutral en els continguts, el fet de permetre que qualsevol persona hi pugui editar, la publicació amb llicències lliures, el «procés wiki» de presa de decisions (que implica la cerca del consens), un ambient editorial acollidor dels nous continguts i la creació d'espais i mecanismes per a la resolució de conflictes.¹⁸

Els projectes wiki

Wikipedia¹⁹ és el projecte més emblemàtic de la wikimediasfera. Es tracta d'una enciclopèdia universal i multilingüe, creada col·laborativament per milers de persones d'arreu del món. El projecte es va iniciar el gener de 2001 i es va optar per la tecnologia wiki per a facilitar que qualsevol persona hi pogués editar, a fi de crear nous continguts o de millorar els que altres havien escrit prèviament.

En els anys següents es van posar en marxa altres projectes, tots ells de base wiki i amb el mateix plantejament d'edició oberta i gestió comunitària:

- **Viccionari** (*Wiktionary*): projecte iniciat l'any 2002. Una enciclopèdia no és un diccionari, el Wiktionary es va crear com a complement lèxic de Wikipedia. Inclou definicions, pronunciació, exemples d'ús, etimologia, sinònims i contraris, correspondències multilingües.
- **Wikilibres** (*Wikibooks*): projecte iniciat l'any 2003. És una plataforma per a la creació de llibres de text per a diverses àrees de coneixement i diversos nivells educatius. Els continguts no són entrades enciclopèdiques com a Wikipedia, sinó que es poden articular en capítols i seccions seguint un itinerari de lectura.
- **Viquidites** (*Wikiquote*): projecte iniciat l'any 2003. És un compendi de citacions, frases cèlebres, dites populars i frases fetes, amb l'atribució i informació de context.
- **Viquitexts** (*Wikisource*): projecte iniciat l'any 2003. És un repositori de textos sota domini públic o amb llicències lliures. Pot incloure novel·les, poesia, obres de teatre, cançons, manifestos, assaigs...
- **Wikimedia Commons**: projecte iniciat l'any 2004. És un repositori d'imatges i arxius multimèdia (enregistraments d'àudio, vídeos) sota domini públic o amb llicències lliures. El propòsit inicial era no guardar per duplicat els arxius publicats a les diferents Wikipèdies o projectes wiki. L'arxiu es guarda un sol cop a Commons i es pot incrustar en les pàgines de qualsevol d'ells. És el segon projecte²⁰ en edicions i consultes de la wikimediasfera, després de Wikipedia.
- **Vikinotícies** (*Wikinews*): projecte iniciat l'any 2004. S'hi publiquen notícies, habitualment com a síntesi de notícies publicades en diversos mitjans, buscant-ne l'ampliació i un punt de vista neutral.

- **Wikispecies**: projecte iniciat l'any 2004. És un catàleg d'espècies biològiques amb informació científica i referències.
- **Vikiversitat** (*Wikiversity*): projecte iniciat l'any 2006. Inclou recursos i projectes d'aprenentatge i recerca; amb el propòsit de ser una plataforma per a comunitats d'aprenentatge des del nivell preescolar fins al superior, incloent-hi la formació professional i l'educació no formal.

Les comunitats d'editors

Per a entendre millor què comporta i com s'organitza la wikimediasfera és important assenyalar que cadascun d'aquests projectes engloba un conjunt de subprojectes en diferents llengües. A excepció de Wikimedia Commons i Wikispecies, que són wikis multilingües en una sola instal·lació, per a cada llengua hi ha una instal·lació separada del sistema MediaWiki, un projecte autònom i una comunitat que pren decisions sobre les normes de funcionament i les accions que cal fer de manera independent. Així, doncs, en la *intersecció* entre tipus de projecte (enciclopèdia, diccionari, llibres de text...) i la llengua (anglès, alemany, castellà, català, francès, gallec...) és on es configura una *comunitat de wikieditors amb autonomia*. Faig observar que és la llengua, i no el país o el territori, el que defineix el projecte.

Qualsevol pot posar en marxa una versió d'aquests projectes en una llengua per a la qual encara no existeixi, primer al wiki *incubator*, pensat per als primers estadis de desenvolupament d'un projecte, fins a reunir una comunitat i traslladar-ho a una instal·lació independent. En el cas de Wikipedia hi ha versions lingüístiques que s'editen per a més de 270 llengües.

En la wikimediasfera, la implementació i el funcionament concret de cada projecte depèn molt de les dinàmiques de les comunitats lingüístiques autònomes, que produeixen les seves pròpies normes, metodologies de treball i mecanismes de presa de decisions. Aquesta autonomia fa que cada comunitat adapti els seus processos al volum d'editors i als propòsits que es marca en cada moment, però també dóna com a resultat un recorregut evolutiu propi i variants en les normes d'estil, pautes i polítiques.

Així, doncs, seria possible entendre i estudiar parcialment la wikimediasfera resseguint qualsevol sentit d'aquesta intersecció entre tipus de projecte i llengua utilitzada. D'una banda, és possible recórrer les variants lingüístiques d'un mateix projecte (la wikimediasfera, wikilibresfera...) veient com es relacionen entre si, quines semblances i diferències de funcionament i resultats té cada comunitat. D'altra banda, també és possible recórrer els diferents projectes en una mateixa llengua i, d'una manera similar a com s'ha fet en el cas dels blogs —per exemple, *blogosfera hispana* (Cerezo, 2006)²¹—, parlar de wikimediasfera en anglès, en castellà, en català o en qualsevol de les llengües que es fan servir.

A més dels projectes esmentats, n'hi ha d'altres que formen part de la wikimediasfera i que es desenvolupen sobre una sola

<http://digithum.uoc.edu>

Panorama de la wikimediasfera

instal·lació multilingüe de MediaWiki amb l'anglès com a llengua principal i traduccions dels continguts a altres llengües. D'aquests projectes ja hem esmentat Wikimedia Commons, Wikispecies i Incubator. Un altre projecte és MediaWiki.org, el wiki que serveix de pàgina oficial del programari amb què tots ells funcionen.

El component tècnic

El wiki de MediaWiki.org és un recurs que dona informació sobre el programa i instruccions per a fer-ne la instal·lació, l'actualització, el manteniment i l'administració. També és el lloc on es documenten les extensions del programa desenvolupades per programadors independents, equips d'universitats, empreses de desenvolupament o comunitats de programadors. Per mitjà de MediaWiki, la wikimediasfera s'estén i es difumina més enllà dels projectes que acull la Fundació Wikimedia, ja que el programa, modulats per les necessitats i la manera de treballar en els seus projectes, a més de la rellevància social que tinguin, influeix en una gran quantitat de projectes wiki independents que el fan servir. Alhora, els administradors i usuaris dels projectes independents tenen necessitats pròpies i desenvolupen o demanen característiques per al MediaWiki que al final sovint reverteixen en algun dels projectes impulsats per Wikimedia.

Un projecte que complementa MediaWiki.org és el Translatewiki. No és cap projecte allotjat en els servidors de la Fundació Wikimedia, sinó un projecte independent mantingut per dos desenvolupadors, Niklas Laxström i Siebrand Mazeland. És un MediaWiki amb una extensió de desenvolupament propi (Translate) que facilita la traducció i la revisió de traduccions de programari. Des de Translatewiki es tradueix col·laborativament la interfície i els missatges de sistema del programa MediaWiki, de les seves extensions i de molts altres projectes de programari lliure orientats a web.

Un altre recurs tecnològic significatiu és el Toolserver. I ho és almenys per dos motius: perquè acull diverses «eines» tecnològiques que s'utilitzen en els projectes i perquè és una infraestructura que és proveïda per Wikimedia-Deutschland²² (capítol alemany del moviment), amb l'assistència de la Fundació Wikimedia i el suport d'altres capítols, però no directament per la Fundació. El Toolserver mostra, doncs, la capacitat i l'autonomia d'un capítol local de Wikimedia per a proveir una infraestructura clau per al conjunt de la wikimediasfera, i també permet albirar la possibilitat que aquesta pugui funcionar repartint una part de la responsabilitat de la infraestructura en entitats externes a la Fundació.²³ El Toolserver consisteix en un clúster de servidors UNIX²⁴ que allotgen eines, tant de tipus experimental i en desenvolupament, com eines estables que s'utilitzen en els projectes. Hi ha allotjats, entre d'altres, programes que proporcionen informació estadística i d'anàlisi de la participació en els projectes, eines de «patrullatge» que ajuden al manteniment o *bots* que serveixen als editors per a fer tasques repetitives.

L'aspecte tècnic és un dels ingredients que caracteritza la wikimediasfera. El més evident és el fet de compartir el mateix programari, però hi ha altres aspectes que contribueixen a la seva integració, com pot ser el fet de compartir imatges (per mitjà de Wikimedia Commons) o la possibilitat de posar-hi interwikis, un tipus d'enllaç que es mostra com un enllaç intern però que connecta amb pàgines d'altres llengües o d'altres projectes.

La dimensió legal i normativa

La dimensió legal i normativa de la wikimediasfera implica tant la seva relació amb les lleis estatals com la producció de normes editorials i de funcionament per part de les comunitats. La producció i la implementació de normes és una activitat important de la wikimediasfera. Les primeres etapes dels projectes van fer que es redactessin algunes directrius generals, com els cinc pilars de Wikipedia,²⁵ que guien l'activitat dels editors. Però, constantment, la producció de continguts porta les comunitats dels projectes a haver d'afrontar conflictes, situacions en les quals cal definir una solució que doni coherència editorial, o a la necessitat de crear un procediment per al seu propi funcionament, que els fa establir polítiques que, tot i ser revisables, els nous editors incorporats posteriorment hauran de seguir.

Les llicències lliures utilitzades regulen les condicions en què es publiquen els continguts. Els projectes de Wikimedia són un dels exemples més significatius de producció massiva i col·laborativa de continguts lliures a escala mundial. Els lligams i relacions amb les organitzacions promotores de les llicències, com la Free Software Foundation o Creative Commons, són estretes i l'ús de les llicències *copyleft* per a Wikipedia va ser el detonant de la iniciativa *freedomdefined*²⁶ per tal d'establir clarament què s'entén per produccions culturals lliures (Chen, 2011).²⁷ La incorporació d'imatges i recursos multimèdia a Wikipedia i molt especialment a Wikimedia Commons representa una interacció constant amb la regulació dels drets d'autor i la propietat intel·lectual a diversos països, i s'han detectat i tipificat diverses qüestions relacionades amb la implementació de les llicències, amb els límits dels drets d'autor, l'abast del domini públic i la llibertat de panorama.

La wikimediasfera, doncs, s'autoregula amb l'ús de llicències lliures i normes generades per mitjà de processos interns de negociació, consens i presa de decisions. I alhora influeix, de manera creixent, en els usos socials, les normes i els mecanismes de regulació que afecten la producció cultural en diversos països.

La dimensió social i institucional

La wikimediasfera també té una dimensió institucional, associativa i de moviment social, que es desenvolupa, com ja s'ha anat avançant, entorn de la Fundació Wikimedia (Wikimedia Foundation).

Es tracta d'una organització sense afany de lucre amb base a Califòrnia (EUA), creada el juny de 2003 per Jimmy Wales per a assegurar el futur a llarg termini del projecte Wikipedia que havia iniciat a la seva empresa Bomis, i per a donar resposta a la demanda d'alguns editors que no fos una entitat amb finalitat de lucre la que proporcionés la infraestructura a Wikipedia (Chen, 2011)²⁸. L'organisme de govern de la Fundació és el *Board of Trustees*,²⁹ format per 10 persones, algunes de les quals són escollides mitjançant mecanismes de participació de la comunitat d'editors. El *board* rep l'assessorament de l'*Advisory Board*,³⁰ una xarxa internacional d'experts. La Fundació té una plantilla relativament petita però creixent (de 130 persones l'abril de 2012)³¹ i es basa sobretot en el repartiment de tasques entre milers de voluntaris i col·laboradors que no hi tenen vinculació laboral.

Hi ha diverses associacions de base que donen suport al desenvolupament dels projectes de Wikimedia arreu del món i la Fundació Wikimedia hi ha formalitzat convenis (39 de reconegudes l'abril de 2012)³² com a capítols estatals o subestatals (*national and sub-national chapters*) o com a organitzacions temàtiques (*thematic organizations*) de Wikimedia.^{33 34} També hi ha entitats afins al moviment pel coneixement lliure amb les quals tenen lloc col·laboracions estables (*movement partners*) i grups d'usuaris (*user groups*) que no necessàriament han d'estar constituïts formalment com a associació.

Els costos que ha d'afrontar la Fundació són per a mantenir la infraestructura tècnica i per a pagar la plantilla. El finançament prové principalment de milers de petites aportacions recollides en campanyes anuals, a més d'altres de particulars i empreses benefactores per mitjà d'aportacions econòmiques, servidors i allotjament web.³⁵ Les campanyes anuals de recaptació han aconseguit fins ara cobrir els costos de personal de la Fundació i el manteniment de les infraestructures que proveeix, alhora que han fet possible facilitar ajuts per a desplaçaments i per a la realització d'activitats a persones i entitats vinculades al moviment.

Una part important de l'activitat organitzativa s'articula també mitjançant wikis en una sola instal·lació multilingüe amb l'anglès com a llengua principal per cadascun d'ells:

- **Wikimedia Foundation** : té la funció de web oficial de la Fundació. És també una instal·lació de MediaWiki, però configurada de manera que l'edició és limitada a les persones autoritzades a fer-ho. Qualsevol contingut pot ser comentat o s'hi poden fer contribucions per mitjà d'una pàgina paral·lela que es crea a Meta-Wiki.
- **Meta-Wiki** : és el wiki de coordinació i documentació per a la comunitat global de participants en els diferents projectes de la wikimèdiasfera. En aquest wiki es van desenvolupar diferents projectes que al final han tingut un wiki propi, com MediaWiki.org, Wikimedia Strategy i Wikimedia Outreach.
- **Wikimedia Strategy** : s'utilitza com a plataforma de discussió, deliberació i desenvolupament del pla estratègic

quinquennal del *moviment wikimedista*. Emprat per primer cop per a aquest propòsit entre el juliol de 2009 i el juliol de 2010.

- **Wikimedia Outreach** : és un recurs per a accions de difusió i divulgació dels projectes de la wikimèdiasfera. Es tracta d'un recull de bones pràctiques, d'experiències de col·laboració amb institucions culturals i acadèmiques, i un recull de materials per a la difusió.

La wikimèdiasfera també s'articula a internet mitjançant altres recursos, a més dels wikis. Hi ha el **blog oficial** de la Fundació i també els blogs de les diferents persones vinculades que conté l'agregador **Planet Wikimedia**. També es fan servir diversos canals d'IRC i llistes de correu específiques. N'hi ha de comuns per a diferents àmbits, i cada comunitat de projecte i també cada capítol local acostumen a tenir els seus canals i llistes.

Wikipedistes (wikipedists) és com s'autoanomenen els editors enciclopedistes que treballen a Wikipedia. *Wikimedistes (wikimedians)* és un terme més genèric que fa referència als participants en qualsevol dels projectes de Wikimedia. Wikimedia no és només la Fundació, sinó que és autopercebut i comunicat com un moviment social, el *moviment Wikimedia (Wikimedia movement)* o *moviment wikimedista*. Els wikipedistes de cada versió lingüística fa temps que fan wikitrobades presencials per conèixer-se personalment i coordinar la feina a l'enciclopèdia. També organitzen tallers i altres activitats per promoure els projectes i ensenyar a altres persones com s'edita. **Wikimania** és des de 2005 el congrés anual on es reuneix una part important de la comunitat wikimedista i on es presenten iniciatives i recerques entorn de la Wikipedia i els seus projectes germans.

Límits difusos i context

Parlar de *wikimèdiasfera* per a referir-nos a tot aquest entramat de projectes, comunitats i tecnologia permet imaginar-ho com a quelcom articulat, connectat entre si per relacions. Però la wikimèdiasfera no està delimitada, s'inscriu en la societat i en la vida de qui hi participa. Molt especialment, la wikimèdiasfera forma part d'un moviment més ampli que treballa per «alliberar» la tecnologia, el coneixement i les produccions culturals i que està en tensió amb altres forces socials que treballen en una línia oposada o divergent. Les característiques de funcionament de la Wikipedia i dels altres projectes de Wikimedia són en bona part el resultat de traslladar a l'àmbit del coneixement el que havia estat provat amb èxit en l'àmbit del programari lliure.³⁶ L'evolució de la wikimèdiasfera participa i interacciona amb aquest moviment que fa servir programari lliure; llicències lliures o obertes per als continguts; formes d'organització obertes, transparents i participatives, i que fomenta l'autonomia social i tecnològica. Juntament amb la formació de comunitats de participants amb capacitat

<http://digithum.uoc.edu>

Panorama de la wikimediasfera

per a l'acció col·lectiva, hi ha un procés de formació d'organitzacions sense afany de lucre (Fundació Wikimedia, [The Mozilla Foundation](#), [Free Software Foundation](#), [Blender Foundation](#), [LibreOffice Foundation](#), [Creative Commons](#), [P2P Foundation](#) ...) que es converteixen en actors en la producció cultural i l'ús social de les tecnologies. Algunes són tan rellevants tecnològicament i socialment com ho poden ser els actors corporatius com Google, Yahoo i Microsoft, però amb una manera de funcionar i d'incidir molt diferent.

Autonomia editorial de les comunitats

Des del començament, les versions en diferents llengües de Wikipedia es van plantejar com a edicions independents i no com a traduccions d'una llengua de producció, com podria ser l'anglesa, cap a les altres llengües. Així, podríem dir que cada Wikipedia s'escriu de nou i no necessàriament han de tenir ni els mateixos articles ni han d'estar escrits de la mateixa manera. Els articles es poden traduir (i les llengües amb més articles i més complets solen ser font per a traduir a altres llengües), però això és una decisió particular de cada editor que es proposa contribuir-hi. En coherència amb aquesta independència de les edicions, les comunitats d'editors són també independents per a prendre les seves decisions. La definició del paper de la Fundació Wikimedia com a proveïdora d'infraestructura que no intervé en les polítiques editorials consolida aquesta posició. Les polítiques editorials sobre les quals cada comunitat pot decidir engloben aspectes molt diversos, des de la mateixa manera de prendre les decisions, passant per aspectes d'organització de continguts (portades, categoritzacions, plantilles de navegació), de format i estil del text, fins a aspectes tècnics o relacionats amb la inclusió d'imatges. A la pràctica les comunitats s'influeixen mútuament en les maneres de fer, quan una cosa funciona bé en una pot servir de referent per a una altra. Les Wikipèdies grans en nombre d'articles i en participació són especialment les que sovint han de trobar solucions a qüestions que després són adoptades o adaptades per altres comunitats.

Un exemple d'aquestes variacions pot ser com es decideixen les distincions als articles de qualitat. Comparant tres comunitats (l'anglesa, la castellana i la catalana) podem veure que tenen en comú el fet que el procés de distinció sol començar amb una petició de revisió (*peer review*), que en tots tres casos és opcional però que se sol considerar necessària. Passada aquesta revisió, un usuari actiu (amb un mínim d'un mes des que es va donar d'alta i cent edicions fetes) pot fer la *proposta*, que és discutida pels altres editors actius, que s'hi poden pronunciar a favor, en contra o fer-hi objeccions. A la Wikipedia anglesa qui determina la durada d'aquest procés i valora si s'ha arribat a un consens és una persona que té el càrrec de *featured articles director* (FA director) o una persona delegada per ell.³⁷ En la Wikipedia castellana la valoració (en una discussió en què hagin participat un mínim

de sis editors) la fa un *administrador de candidatures a artículo destacado* (ACAD), càrrec al qual s'accedeix per votació.³⁸ En la Viquipèdia catalana la proposta ha de rebre un mínim de 8 vots a favor i com a màxim 2 objeccions; si abans d'un mes ha complert aquestes condicions es considera aprovada, però no hi ha cap càrrec específic per a fer aquesta valoració.³⁹ En tots tres casos hi ha distincions d'article destacat (*featured*, *destacado*, *destacat*) o d'articles bons (*good*, *bueno*, *bo*). Veiem, doncs, processos similars amb matisos relacionats amb el tipus de comunitat, la seva pròpia experiència pel que fa a la distinció d'articles i les seves dimensions.

Alguns exemples recents també són significatius de l'autonomia que tenen les comunitats per a prendre decisions, fins i tot quan tenen un impacte social i mediàtic important:

- «Vaga» de la Wikipedia italiana el 4 d'octubre de 2011: La comunitat d'editors de la Wikipedia en italià va decidir bloquejar l'accés a les pàgines de l'enciclopèdia com a mesura de protesta per una llei del Parlament italià que restringia la llibertat d'expressió a internet i podia posar en dificultats la Wikipedia.⁴⁰
- «Vaga» a la Wikipedia anglesa el 18 de gener de 2012: La comunitat d'editors de la Wikipedia anglesa va decidir (amb una participació en les votacions d'uns 1.800 editors, la més alta en un procés de presa de decisions fins aleshores) bloquejar l'accés a l'enciclopèdia durant 24 hores com a protesta per les lleis «antipirateria» SOPA i PIPA presentades al Congrés dels Estats Units; d'aquesta manera, es va afegir a una acció conjunta amb altres llocs webs i actors rellevants d'internet. Les comunitats de les Wikipèdies en altres llengües i les comunitats d'altres projectes (com ara Commons, Wiktionary i Wikinews) van discutir si havien de secundar l'acció i n'hi va haver fins a 37 que van prendre algun tipus de mesura de suport, la qual va ser en la major part dels casos posar un anunci informatiu visible a totes les pàgines, però sense bloquejar l'accés als articles. La Fundació Wikimedia va oferir i va donar suport tècnic a les comunitats per portar a terme les decisions preses, i en va respectar les decisions.^{41 42 43}
- Proposta de fork de la Wikipedia en alemany; tardor de 2011: El malestar de la comunitat wikimedista alemanya per la intenció de la Fundació Wikimedia de promoure un filtre d'imatges «indecents», «perilloses» o «culturalment inacceptables» la va portar a plantejar-se durant l'octubre i novembre de 2011 la possibilitat de fer un fork de la Wikipedia en alemany, fent-ne una còpia i actuant-hi des de servidors externs a la Fundació.^{44 45}

A la pràctica la Fundació Wikimedia hi exerceix un paper important, fins i tot com a valedor d'aquesta autonomia de les comunitats. En aquest sentit, van ser significatius el missatge de Sue Gardner, directora executiva de la Fundació, en què validava

la decisió (i el procés de decisió) de la comunitat italiana,⁴⁶ el seu missatge de suport al bloqueig de protesta contra SOPA i PIPA en què explicava també el procés de presa de decisions,⁴⁷ la nota de premsa de la Fundació sobre aquest bloqueig⁴⁸ i el paper actiu de la Fundació en recollir les posicions dels editors i del fundador de Wikipedia, Jimmy Wales,^{49 50} en promoure la protesta i explicar-ne els motius.

Les actuacions de la Fundació en alguns temes també generen tensions relacionades amb l'autonomia editorial de les comunitats. Una d'aquestes actuacions és la que va motivar el malestar dels wikimedistes alemanys i de diversos wikimedistes d'altres comunitats: la proposta de posar un filtre per a facilitar que els usuaris fessin invisibles determinades imatges. L'impuls de la proposta per part de la Fundació es va veure com una ingerència en la política editorial. I també es va entendre com una ingerència la «imposició» per part de la Fundació, l'abril de 2009, d'una política comuna sobre biografies de persones vives.^{51 52} Com ha assenyalat Shun-Ling Chen (Chen, 2011)⁵³, en el moviment Wikimedia es considera que la font d'autoritat parteix de les comunitats i que la Fundació Wikimedia ha d'implementar, quan li correspongui, les decisions que les comunitats prenguin, però a la pràctica la Fundació hi ha tingut un rol actiu tant en els processos interns com en els afers externs amb altres actors socials. La vocació comunitària, que la Fundació té entre els seus valors, fa que per a prendre decisions busqui sempre obrir processos participatius i procediments per a facilitar la cerca de consens. Des de les comunitats, però, se li reclama que no s'extralimiti.

Així, doncs, les comunitats d'editors de cada projecte i versió lingüística es consideren autònomes pel que fa a les seves polítiques editorials i habitualment prenen decisions col·lectives sobre aquestes polítiques. Tot i així, en alguns aspectes socialment rellevants o que poden tenir implicacions legals, la Fundació Wikimedia ha actuat com a valedora de les posicions i de l'autonomia de les comunitats, però sense renunciar a promoure determinades polítiques que poden tenir un impacte significatiu en les pràctiques de les comunitats, o fins i tot a imposar-les en casos puntuals.

Conclusions

La *wikimediasfera* és un conjunt interrelacionat de persones, dispositius tecnològics i normes autogenerades que operen principalment a internet. Les persones treballen en projectes que tenen com a finalitat la producció d'un bé comú relacionat amb el coneixement i el fet de posar-lo a l'abast de tota la humanitat. S'agrupen en comunitats per tipus de projecte i llengua, amb autonomia en les polítiques editorials, però molt influïdes entre si. La dimensió tecnològica hi és molt rellevant, els projectes comparteixen un mateix programari, MediaWiki, amb variacions pel que fa a la configuració, que té com a característica principal la possibilitat d'editar qualsevol contingut col·laborativament. També

té una dimensió social i institucional. La Fundació Wikimedia és la proveïdora principal de la infraestructura tecnològica i també l'instrument principal per a l'obtenció de recursos econòmics i organitzatius. Diverses entitats de base difonen els projectes i hi donen suport organitzant activitats, donant-los a conèixer en diversos sectors socials i fent d'interlocutores amb altres entitats i institucions. El conjunt de comunitats d'editors i d'entitats formen el moviment Wikimedia, autopercebut com un moviment social a favor del coneixement lliure. Tot i la seva alta activitat i la forta interrelació, la wikimediasfera no és quelcom estrictament delimitat, la seva influència i relacions s'estenen a projectes i iniciatives similars amb què es comparteixen tecnologies o propòsits.

Mirar la wikimediasfera com un conjunt, tot i els seus límits difusos i la seva «fragmentació» o «modularitat» interna, ens ajuda a entendre com les seves diverses dimensions (de continguts, de valors, comunitària, social, institucional, normativa, tecnològica) s'integren i es relacionen.

Notes

1. Com passa amb el terme *logosfera*, aquí *esfera* (del grec *σφαῖρα*, *sfaira*) es refereix a l'«univers de» o al «món de», com a quelcom que constitueix un conjunt coherent.
2. Vegeu Régis Debray (1994). *Vida y muerte de la imagen. Historia de la mirada en Occidente*. Barcelona: Paidós.
3. Vegeu Adolfo Estalella (2006). «La construcció de la blogosfera: yo soy mi blog (y sus conexiones)». A: José M. Cerezo (coord.). *La blogosfera hispana: pioneros de la cultura digital*. Fundación France Telecom España, pàg. 20-37.
4. Proposta Wikiesfera / DELiwiki, <http://www.deli.deusto.es/wiki/index.php/Wikiesfera>.
5. Wikisphere (definition) / GetWiki, <http://getwiki.net/-WikiSphere>.
6. WikiTracer, <http://wikitracer.com/docs/Home>.
7. WikiIndex, <http://wikiindex.org/Welcome>.
8. Wiki-Noding / WikiIndex, <http://wikiindex.org/WikiProject:Wiki-Noding>.
9. Al Wikimedia Meta-Wiki es defineix el moviment Wikimedia (*Wikimedia movement*) com la totalitat de persones, activitats i valors compartits entorn dels projectes Wikimedia, incloent-hi la Fundació Wikimedia, els seus capítols o seccions, altres organitzacions afins i qualsevol persona que contribueix a les iniciatives de Wikimedia per al coneixement obert, http://meta.wikimedia.org/wiki/Wikimedia_movement.
10. L'any 2005, en un text sobre Wikipedia, ja hi vaig fer referència com un projecte comunitari que produeix un bé comú. Vaig prendre la definició de P. Kollock, segons el qual un bé comú és aquell del qual qualsevol se'n pot beneficiar, independentment de si ha contribuït o no en la seva producció. Vegeu, d'una banda, D. Gómez (2005). «Wikipedia, un pro-

<http://digithum.uoc.edu>

Panorama de la wikimediasfera

- jecte comunitari en xarxa». A: Col·lectiu Investigació. *Recerca activista i moviments socials*. Barcelona: Ed. El Viejo Topo, http://www.enlloc.org/dvd/recerca/mmss/wikipedia_pcomu.pdf, i, d'altra banda, P. Kollock (2003). «Las economías de colaboración on-line; regalos y bienes públicos en el ciberespacio» (ed. original, 1999). A: M. A. Smith; P. Kollock (ed.). *Comunidades en el ciberespacio*. Barcelona: Editorial UOC, pàg. 263.
11. Mayo Fuster ha descrit les comunitats de creació en línia (*online creation communities*, OCC) com aquelles comunitats en què les persones es comuniquen, interactuen i cooperen mitjançant una plataforma amb base a internet amb el propòsit comú de crear i compartir coneixement. Les OCC, entre les quals Wikipedia és presentada com un cas emblemàtic, constituïrien un bé comú digital per si mateixes, com un recurs que integra informació i coneixement de propietat col·lectiva i lliurament accessible també per a aquells que no formen part de la comunitat. Vegeu Mayo Fuster (2010). *Participation in Online Creation Communities: Ecosystemic Participation?* European University Institute.
  12. Benjamin Keith Johnson considera Wikipedia un bé públic (*public good*) com a recurs comunitari obert que requereix contribucions voluntàries per a proveir el seu contingut. Vegeu Benjamin Keith Johnson (2007). *Wikipedia as collective action: personal incentives and enabling structures*. Tesi per al *Master of Arts* de la Michigan State University, pàg. 24.
  13. Realment la Wikipedia es va començar a publicar l'any 2001 sota la llicència *copyleft GFDL* i posteriorment, l'any 2009, va passar a publicar-se també amb la Creative Commons – Reconeixement CompartirIgual. Altres projectes de Wikimedia fan servir també aquestes llicències, publiquen continguts en domini públic o, en el cas de les imatges i fitxers multimèdia, utilitzen varietat de llicències lliures.
  14. Guillaume Paumier; Florence Devouard *et al.* (2010). *Viquipèdia, descobrir, utilitzar, contribuir*. Edicions A.L.I.L.L., pàg. 23.
  15. L'anunci de visió de futur de la Fundació Wikimedia és publicada al seu lloc web, <http://wikimediafoundation.org/wiki/Vision>.
  16. La missió de la Fundació Wikimedia és publicada al seu lloc web, <http://wikimediafoundation.org/wiki/Mission>.
  17. La presentació dels valors que guien la Fundació Wikimedia en la seva actuació són publicats al seu lloc web, <http://wikimediafoundation.org/wiki/Values>.
  18. Els projectes Wikimedia com a comunitat comparteixen uns principis que són publicats al Meta-Wiki, http://meta.wikimedia.org/wiki/Founding_principles.
  19. Des de l'adreça següent es pot accedir a qualsevol versió lingüística de Wikipedia, <http://www.wikipedia.org>.
  20. Activity by project (April 2010), <http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=File:Beyondencyclopedia.wikimania2010-100714133959-phpapp02.pdf&page=4>.
  21. José M. Cerezo (2006). *La blogosfera hispana: pioneros de la cultura digital*. Fundación France Telecom España.
  22. El Toolserver es presenta com un «servei de Wikimedia Deutschland e.V. amb l'assistència de Wikimedia Foundation, Inc. i el suport de Wikimedia UK, Wikimedia Switzerland, Wikimedia Austria i Wikimedia Sweden». La pàgina d'accés al Toolserver és <http://toolserver.org>. La pàgina sobre el Toolserver a Meta-Wiki és <http://meta.wikimedia.org/wiki/Toolserver>. El wiki del Toolserver on s'organitza la informació sobre les eines que ofereix és <https://wiki.toolserver.org>.
  23. Com m'indicava l'usuari Yavidaxiu en un comentari sobre la primera versió d'aquest text al cafè de la *Wikipedia en español*, les comunitats d'editors i la tecnologia wiki són necessàries perquè existeixi la wikimediasfera, però l'existència de la Fundació Wikimedia no és indispensable, és un instrument útil com a espai institucional del moviment, però la wikimediasfera també seria possible sense la fundació. Tot i que caldria afegir-hi que també podria ser diferent, ja que les característiques institucionals de la fundació també contribueixen a modelar-la.
  24. Vegeu la composició del clúster que forma el Toolserver a <https://wiki.toolserver.org/view/Servers>.
  25. Qualsevol política oficial de Wikipedia s'ha de basar en els cinc pilars: Wikipedia és una enciclopèdia, busca el punt de vista neutral, els continguts són lliures, segueix unes normes d'etiqueta, cap norma és inamovible. Vegeu-los a http://ca.wikipedia.org/wiki/Viquip%C3%A8dia:Els_cinc_pilars. Vegeu-ne també la primera versió de 2005 a la Wikipedia en anglès a http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Wikipedia:Five_pillars&oldid=13207659.
  26. Freedomdefined proveeix una definició consensuada del que vol dir una «obra cultural lliure». Es tracta d'una definició independent de la llicència i que, per tant, pot englobar diverses llicències i situacions que acompleixin les «llibertats» que enumera. Vegeu-ne el text a <http://freedomdefined.org>.
  27. Erik Möller, membre del Board de 2005 a 2007 i després empleat de la fundació, va promoure la definició d'obres culturals lliures (*free cultural works*) per tal de resoldre l'ambigüitat de l'expressió *free content* en el context dels projectes de Wikimedia. Vegeu: Shun-Ling Chen (2011). «The Wikipedia Foundation and the self-governing Wikipedia Community. A dynamic relationship under constant negotiation». A: Geert Lovink; Nathaniel Tkacz (ed.). *Critical Point of View: A Wikipedia Reader*. Amsterdam: Institute of Network Cultures, pàg. 358-359.
  28. Shun-Ling Chen (2011). «The Wikipedia Foundation and the self-governing Wikipedia Community. A dynamic relationship under constant negotiation». A: Geert Lovink; Nathaniel Tkacz (ed.). *Critical Point of View: A Wikipedia Reader*. Amsterdam: Institute of Network Cultures, pàg. 352-353.
  29. Hi ha informació sobre el *Board of Trustees* a la pàgina http://wikimediafoundation.org/wiki/Board_of_Trustees.

<http://digithum.uoc.edu>

Panorama de la wikimediasfera

30. Hi ha informació sobre l'*Advisory Board* a la pàgina http://wikimediafoundation.org/wiki/Advisory_Board.
31. Informació obtinguda de http://wikimediafoundation.org/wiki/Frequently_asked_questions#How_is_the_Wikimedia_Foundation_run.3F. El febrer de 2011, quan vaig escriure la primera versió d'aquest text, els empleats eren 57. Passat un any, el febrer de 2012, eren 104, quasi eren el doble. I l'abril de 2012 ja són 130.
32. La informació sobre les organitzacions Wikimedia aprovades i les que estan en preparació s'agrupa a la pàgina http://meta.wikimedia.org/wiki/Wikimedia_chapters.
33. Durant l'escriptura i la revisió d'aquest text el moviment Wikimedia es troba immers en un debat important sobre els models d'organització (*movement roles*) amb diverses propostes sobre la taula (*local chapters, partner organizations, associations, affiliates*) i també sobre el paper que aquestes organitzacions de base han d'exercir en la recaptació i la distribució de fons (*fund raising & distribution of funds*). Finalment, les diverses propostes s'han concertat en un acord del *Board* pel qual es defineixen 5 tipus d'organització (*Movement Partners, National or Sub-national Chapters, Thematic Organizations, User Groups*) sense una relació jeràrquica entre elles, http://wikimediafoundation.org/wiki/Resolution:Recognizing_Models_of_Affiliations. En el cas català, l'associació Amical Viquipèdia és un exemple d'organització wikimedista molt activa però que defineix el seu abast territorial per l'àmbit de parla catalana i no pels límits administratius estatals. Durant anys, la seva realitat associativa no encaixava en una estructura de *local chapter*, que es definia només a partir d'aquesta delimitació administrativa. Aquest cas ha estat un exemple de referència en la definició de les organitzacions temàtiques que finalment s'han aprovat.
34. En la Wikimedia Conference 2012 que es va celebrar al final de març a Berlín, els capítols de Wikimedia van decidir iniciar la constitució d'un Chapters Council o Chapters Association per a coordinar les organitzacions de Wikimedia. Aquest organisme, que tindria entitat legal pròpia, pot tenir un paper institucional important en el futur. Vegeu http://meta.wikimedia.org/wiki/Wikimedia_Chapters_Association/Berlin_Agreement.
35. La Fundació Wikimedia publica informes de les quantitats recaptades i a què s'han destinat. Des de les preguntes més freqüents del seu web és possible accedir als informes més recents, http://wikimediafoundation.org/wiki/Frequently_asked_questions#Where_can_I_find_more_financial_information.3F.
36. Vegeu WikipediaOS (*Detecting and validating the parallels between Wikipedia's peer-production model and the way programmers and developers interact and work together in collaborative Open Source environments.*) Enric Senabre (Esenabre) a Wikiversity: <http://en.wikiversity.org/wiki/WikipediaOS>.
37. Sobre la distinció d'articles a la Wikipedia anglesa es pot consultar http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Featured_article_candidates.
38. Sobre la distinció d'articles a la *Wikipedia en español* vegeu http://es.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Candidatos_a_art%C3%ADculos_destacados.
39. Sobre la distinció d'articles a la *Viquipèdia en català* desplegueu el contingut «El procés per a obtenir les distincions de qualitat dels articles», a la pàgina http://ca.wikipedia.org/wiki/Viquip%C3%A8dia:Proposta_de_distincio%C3%B3_d%27alta_qualitat_d%27un_article.
40. Vegeu el comunicat de la comunitat de la Wikipedia italiana sobre la vaga del 4 d'octubre de 2011 a http://it.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Comunicato_4_ottobre_2011. La pàgina on es va prendre la decisió és http://it.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Bar/Discussioni/Comma_29_e_Wikipedia. I a la pàgina següent és on se'n va fer la valoració i es va discutir sobre la reobertura: http://it.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Bar/Discussioni/Sciopero:_il_punto_della_situazione.
41. Pàgina de la votació, impulsada per WMF, per a determinar si la comunitat de la Wikipedia anglesa donava suport al bloqueig: http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:SOPA_initiative/Action.
42. Article a la Wikipedia anglesa sobre les protestes contra SOPA i PIPA. Secció sobre la implicació de la comunitat Wikimedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Protests_against_SOPA_and_PIPA#Wikimedia_community.
43. Llista d'accions empreses per les diferents comunitats de projectes Wikimedia en la jornada contra SOPA i PIPA del 18 de gener de 2012, http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:SOPA_initiative/Actions_by_other_communities.
44. Discussió a la Wikipedia en alemany sobre la possibilitat d'un *fork* i sobre la seva viabilitat, <http://de.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Wikipedia-Fork>.
45. Jan Eissfeldt (26 de setembre 2011). «The global mission, the image filter and the "German question"». *The Signpost*. http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Wikipedia_Signpost/2011-09-26/Opinion_essay.
46. Missatge de Sue Gardner sobre la vaga del 4 d'octubre de 2011, <http://lists.wikimedia.org/pipermail/foundation-l/2011-October/069258.html>.
47. Vegeu http://wikimediafoundation.org/wiki/English_Wikipedia_anti-SOPA_blackout.
48. Nota del cap de comunicació de la Fundació Wikimedia sobre la vaga del 18 de gener de 2012, http://wikimediafoundation.org/wiki/Press_releases/English_Wikipedia_to_go_dark.
49. «Wikipedia Founder Jimmy Wales: We May Go On "Strike" To Protest SOPA», 13 de gener de 2012, <http://whatstrending.com/2012/01/wikipedia-founder-jimmy-wales-strike-protest-sopa/>.

<http://digithum.uoc.edu>

Panorama de la wikimediasfera

50. «Why Wikipedia went down at midnight». CNN, 17 de gener de 2012.
51. Vegeu la resolució sobre biografies de persones vives que s'aplica en totes les versions lingüístiques de les Wikipèdies, http://wikimediafoundation.org/wiki/Resolution:Biographies_of_living_people/ca.
52. Agraïxo a l'usuari Montgomery el fet que, en uns comentaris en la primera versió d'aquest text, em va fer parar l'atenció en aquestes tensions relacionades amb l'autonomia pel que fa a la política editorial.
53. Shun-Ling Chen (2011). «The Wikipedia Foundation and the self-governing Wikipedia Community. A dynamic relationship under constant negotiation». A: Geert Lovink; Nathaniel Tkacz (ed.). *Critical Point of View: A Wikipedia Reader*. Amsterdam: Institute of Network Cultures, pàg. 362-363.

CITACIÓ RECOMANADA

GÓMEZ FONTANILLS, David (2012). «Panorama de la wikimediasfera». A: Eduard AIBAR, Mayo FUSTER (coord.). «Recerca acadèmica sobre la Viquipèdia» [dossier en línia]. *Digithum*. Núm. 14, pàg. 25-34. UOC. [Data de consulta: dd/mm/aa].

<<http://digithum.uoc.edu/ojs/index.php/digithum/article/view/n14-gomez/n14-gomez-cat>>

<http://dx.doi.org/10.7238/d.v0i14.1476>

ISSN 1575-2275

Els textos publicats en aquesta revista estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement 3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los, comunicar-los públicament i fer-ne obres derivades sempre que reconegueu els crèdits de les obres (autoria, nom de la revista, institució editora) de la manera especificada pels autors o per la revista. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/deed.ca>

David Gómez Fontanills

Llicenciat en Belles Arts (Universitat de Barcelona)

Màster en Societat de la informació i el coneixement (UOC)

dvd@enlloc.org

Llicenciat en Belles Arts per la UB (1991), màster en Societat de la informació i el coneixement per la UOC (2006). Actualment treballa en la seva tesi doctoral, dirigida per Elisenda Ardèvol.

És col·laborador docent i autor de material didàctic del grau multimèdia de la UOC (des de 2000). Té consultoria wiki com a professional independent (des de 2007) i actualment és responsable tècnic i de suport de Viquil·letra i Wiki EOI.

Així mateix, és membre del col·lectiu artístic i de recerca TAG Taller d'Intangibles (des de 1996), amb el qual ha participat en diverses intervencions artístiques i projectes de *net.art* (enlloc.net). Soci d'Amical Viquipèdia, de Wikimedia Espanya i de l'Associació d'Artistes Visuals de Catalunya.

C. Enric Granados, 69

08330 Premià de Mar (Maresme)

Catalunya, Espanya

